

Gemeente Gemert-Bakel
t.a.v. gemeenteraad & college B&W
Postbus 10.000
5421 DA Gemert

Betreft: Herbestemming leegstaande
locaties nertsbedrijven

Gemert, 28 januari 2021

Geachte raadsleden,
Geacht college,

Het kabinet heeft eind vorig jaar, zij het met de nodige vertraging, besloten alle nertsenfokkerijen in Nederland te sluiten in verband met de aanhoudende stroom besmettingen met Sars-Cov-2 (Covid-19). Die maatregel was hoogst noodzakelijk, omdat in de periode april t/m november 2020 maar liefst 70 van de 110 actieve nertsbedrijven in Nederland was geïnfecteerd met het ook voor mensen gevaarlijke virus. In totaal werden 470.000 moederdieren (teven) geruimd. Inclusief jongen ging het om ruim 2,8 miljoen dieren, waarvan het merendeel gehuisvest was in Noord-Brabant (59/70 geruimde bedrijven).

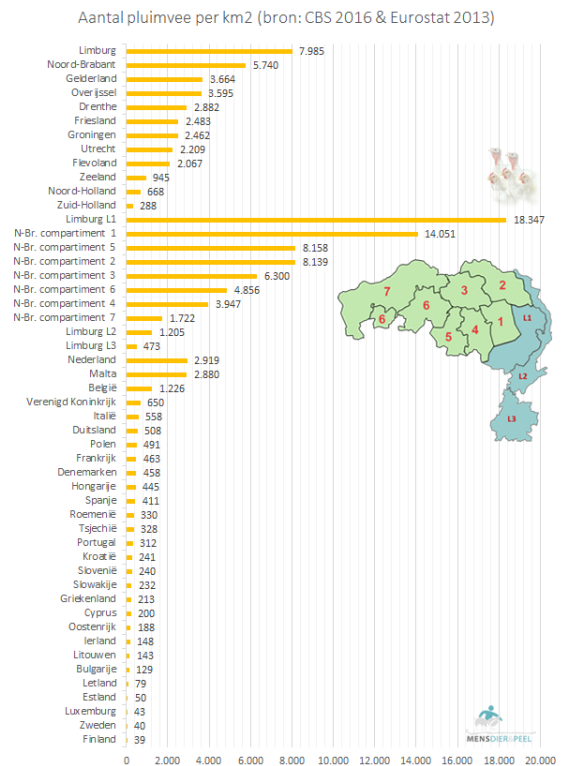
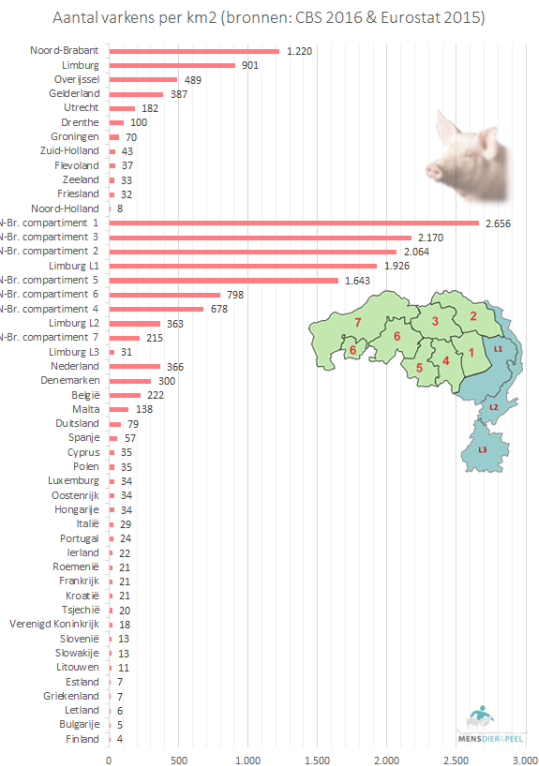
Gemeente	Bedrijven	Moederdieren	Jongen *	Totaal	Aandeel
Gemert-Bakel	17	139.407	697.035	836.442	30%
Sint Anthonis	11	65.367	326.835	392.202	14%
Laarbeek	2	10.990	54.950	65.940	2%
Deurne	4	31.600	158.000	189.600	7%
Venray	6	44.750	223.750	268.500	10%
Nederweert	1	6.400	32.000	38.400	1%
Uden	1	8.875	44.375	53.250	2%
Boxmeer	2	20.000	100.000	120.000	4%
Gennep	5	16.620	83.100	99.720	4%
West Maas en Waal	1	12.000	60.000	72.000	3%
Boekel	3	17.700	88.500	106.200	4%
Mill en Sint Hubert	2	4.250	21.250	25.500	1%
Cuijk	1	5.000	25.000	30.000	1%
Heumen	1	5.200	26.000	31.200	1%
Peel en Maas	5	37.000	185.000	222.000	8%
Horst aan de Maas	5	28.800	144.000	172.800	6%
Leudal	1	4.000	20.000	24.000	1%
Landerd	1	10.000	50.000	60.000	2%
Putten	1	3.000	15.000	18.000	1%
Totaal	70	470.959	2.354.795	2.825.754	100,0%

* Berekening op basis 5 jongen per moederdier

Na de reeks uitbraken met coxiella burnetii (Q-koorts) in de periode 2007 t/m 2009 was de uitbraak van Sars-Cov-2 onder nertsbedrijven de tweede dierziekte in korte tijd met verstrekende gevolgen voor mensen. Er is dus alle reden om kritisch naar de extreme veedichtheid in onze regio te kijken in het belang van onze volksgezondheid.

Leegstaande nertsenbedrijven

De vraag dient zich aan wat er met de leegstaande nertsenbedrijven moet gebeuren? Gelet op de extreme veedichtheid (zie bijgaande grafieken) vindt Mens, Dier & Peel het onverantwoord om leegstaande nertsenbedrijven in onze provincie opnieuw te gaan bevolken met dieren, ongeacht welke diersoort. In deze brief worden hiervoor een aantal argumenten genoemd.

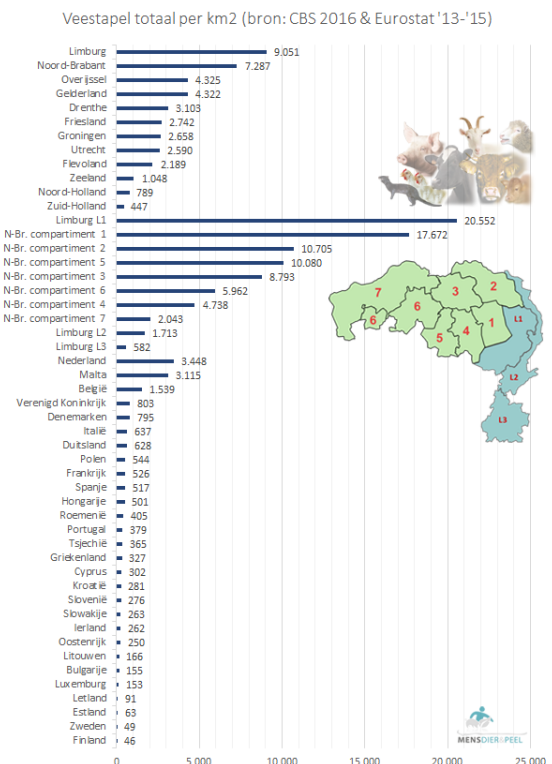

Risico besmettelijke dierziekten

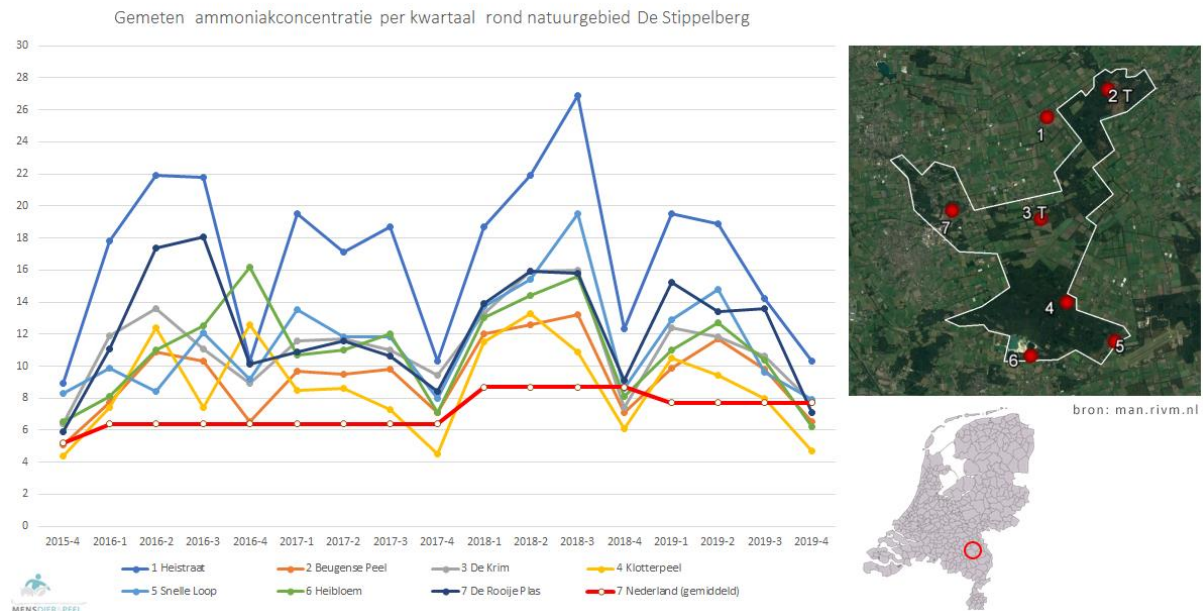
Op de eerste plaats is herbevolken van leegstaande stallen met andere diersoorten vanuit het oogpunt van volksgezondheid een 'no go'. In diverse rapporten van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en andere gezaghebbende instituten wordt al jaren gewezen op de risico's van het huisvesten van grote aantallen dieren in dichtbevolkte gebieden. Die situatie geldt zeker ook voor Nederland. In dit verband wijzen wij ook naar maatregelen die ziekenhuizen in ons land al hebben moeten treffen om varkenshouders te kunnen behandelen in verband met besmetting met multiresistente staphylococcus aureus (MRSA).

Luchtkwaliteit

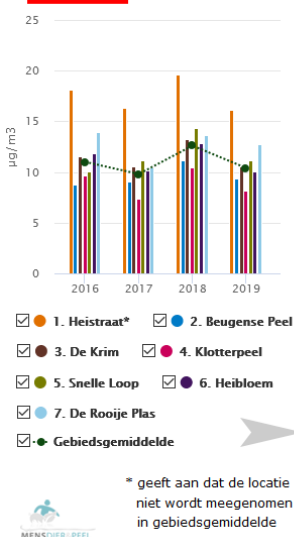
Een ander gevolg van de extreme veedichtheid is de impact op de luchtkwaliteit. Uit metingen van het Meetnetwerk Natuurgebieden (MAN) van het RIVM blijkt dat de concentraties ammoniak nergens zo hoog zijn als in Oost-Brabant / Noord-Limburg. De

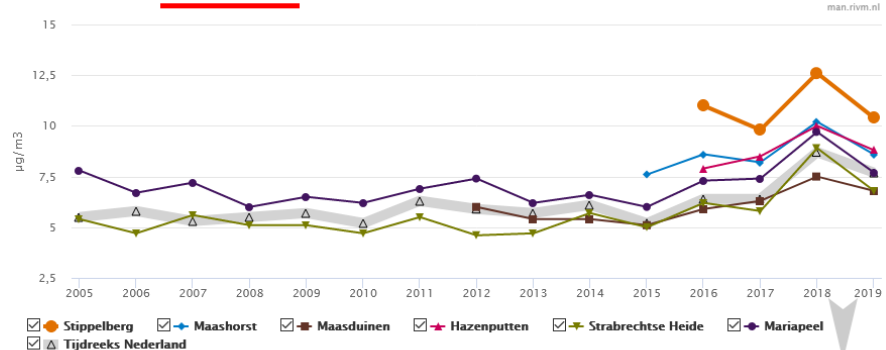
meetpunten rondom De Stippelberg scoren daarbij al jaren de hoogste waarden van Nederland. Als de zogenaamd 'vrijgekomen ruimte' door luchtwassers telkens weer wordt opgevuld tot het plafond, blijft de luchtkwaliteit de facto onveranderd slecht. In dit verband wijzen wij er ook op dat het rendement van luchtwassers in de praktijk vaak aanzienlijk minder gunstig uitpakt dan fabrikanten aangeven.

Jaargemiddelde ammoniakconcentraties Stippelberg

Jaargemiddelde ammoniakconcentraties vergelijkbare gebieden

Jaargemiddelde ammoniakconcentraties Stippelberg [µg/m³]

Meetlocatie	2016	2017	2018	2019
1. Heistraat*	18,1	16,3	19,6	16,1
2. Beugense Peel	8,8	9,1	11,2	9,4
3. De Krim	11,6	10,6	13,2	10,6
4. Klotterpeel	9,7	7,4	10,5	8,2
5. Snelle Loop	10,1	11,2	14,3	11,2
6. Heibloem	11,9	10,2	12,8	10,1
7. De Rooije Plas	13,9	10,5	13,6	12,7
Gebiedsgemiddelde	11,0	9,8	12,6	10,4

Jaargemiddelde ammoniakconcentraties vergelijkbare gebieden

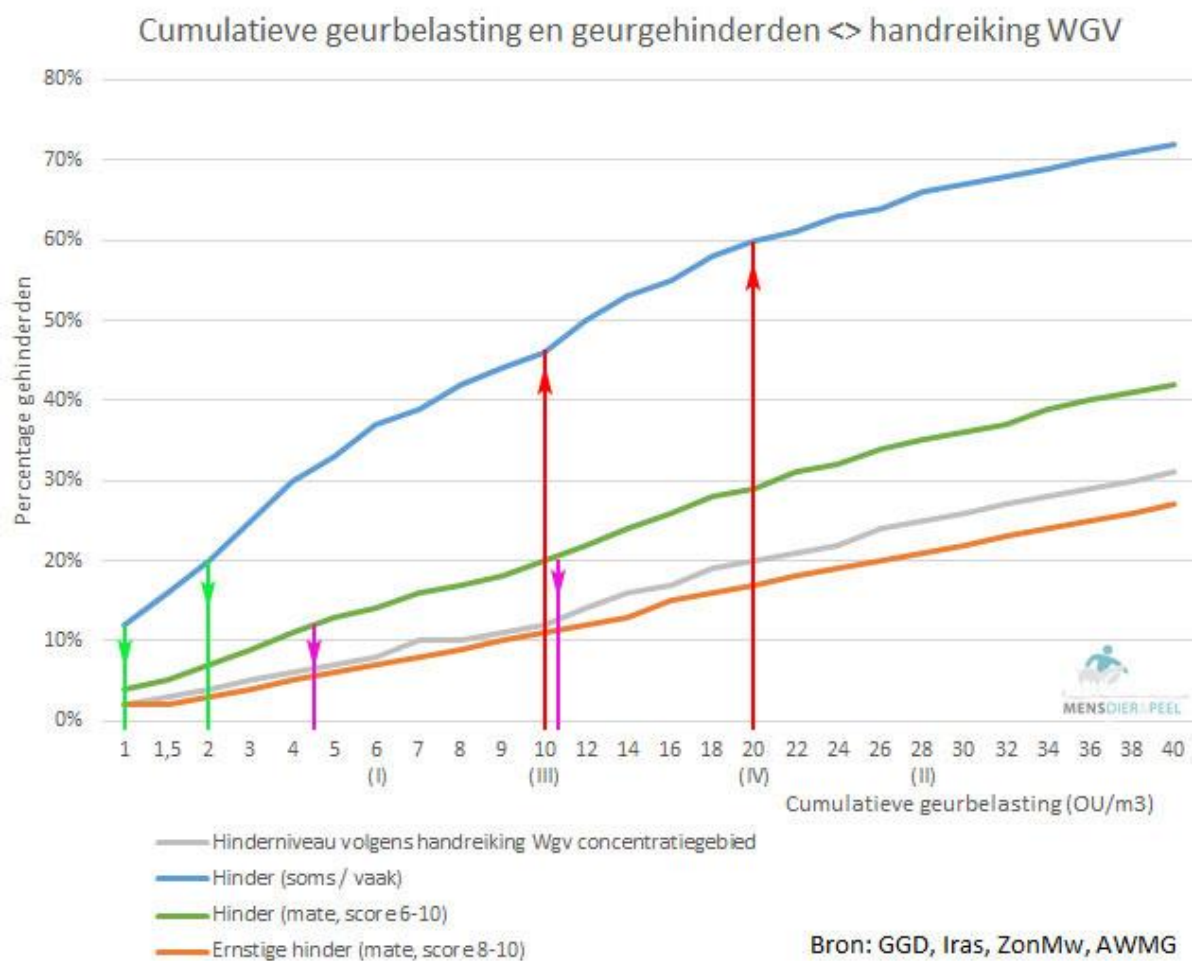
Gebied	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stippelberg				11,0	9,8	12,6	10,4
Maashorst			7,6	8,6	8,2	10,2	8,6
Maasduinen	5,4	5,4	5,1	5,9	6,3	7,5	6,8
Hazenputten				7,9	8,5	10,0	8,8
Strabrechtse Heide	4,7	5,7	5,0	6,2	5,8	8,9	6,8
Mariapeel	6,2	6,6	6,0	7,3	7,4	9,7	7,7
Tijdreeks Nederland	5,7	6,1	5,2	6,4	6,4	8,7	7,7

Stikstofprobleem

Uit rapportages van RIVM, TNO, Wageningen Universiteit (WUR) blijkt dat ammoniak de grootste bijdrage levert aan het stikstofprobleem in Nederland. De Gezondheidsraad publiceerde in 2012 al een rapport [‘De invloed van stikstof op de gezondheid’](#) (PDF), waarin de totaal schade door reactief stikstof aan milieu en volksgezondheid in Nederland wordt geraamd op €200 tot € 1.000 per inwoner per jaar.

Stankoverlast

Nauw samenhangend met het stikstofprobleem ervaren veel inwoners in gebieden met een extreme veedichtheid bijna dagelijks stankoverlast afkomstig van de vee-industrie. Uit onderzoek (2015) van GGD Brabant / Zeeland, Universiteit Utrecht (IRAS), ZonMw en de Academische Werkplaats Milieu en gezondheid blijkt namelijk dat de stankoverlast die inwoners ervaren vaak (aanzienlijk) hoger is dan wordt aangenomen in de Handreiking behorende bij de Wet Geurhinder en Veehouderij. De mate van hinder hangt samen met onder andere de geurbelasting in de omgeving én het diertype. In het huidige geurbeleid wordt daar echter geen rekening mee gehouden. Evenmin met de cumulatie van stank van groepen van bedrijven. Overigens werden nertsenhouderijen niet eens meegeteld als stankbron in de Wet Geurhinder en Veehouderij!

- I geëxtrapoleerd van voorgrondnorm binnen bebouwde kom van 3 OU/m³;
- II geëxtrapoleerd van voorgrondnorm buiten bebouwde kom van 14 OU/m³;
- III maximaal hinderpercentage binnen bebouwde kom in Verordening Ruimte 2014 Brabant;
- IV maximaal hinderpercentage buiten bebouwde kom in Verordening Ruimte 2014 Brabant.

Deze grafiek toont het verschil tussen de hinderniveaus die verwacht worden volgens de Handreiking WGV (grijze lijn) en de hinderniveaus die op basis van dit onderzoek van GGD et al. zijn vastgesteld. Zo zijn bij een geurbelasting van 10 OU/m³ geen 12% geurgehinderden te verwachten, maar 20-46% (zie verticale rode lijnen in grafiek). Bij 20 OU/m³ loopt het verschil nog verder op, namelijk van 20% naar 29-60%. Bij een geurbelasting van 10 OU/m³ heeft 11% te maken met 'ernstige geurhinder' respectievelijk 17% bij 20 OU/m³.

Mestoverschot

Ook het chronische mestoverschot is een probleem dat al decennia zwaar drukt op de kwaliteit van onze natuur en leefomgeving (lucht, bodem en water). In de Peelregio ligt dit mestoverschot al decennia structureel op zo'n 6 miljoen ton per jaar ofwel 75% tot 80% van de totale mestproductie. Om dit probleem op te lossen wordt eveneens al decennia alle heil verwacht van mestverwerkingsinstallaties.

Daarbij blijft onvermeld dat belastingbetalers alleen al €4,3 miljard meebetalen aan subsidies voor mestvergisters. Installaties die het mestprobleem helemaal niet kunnen oplossen, omdat na vergisting alle stikstof en fosfaat achterblijft en zelfs toeneemt door het toevoegen van co-producten. Ook de bijdrage aan duurzame energie is verwaarloosbaar: circa 90% komt uit de vergiste co-producten en slechts 10% uit mest. Hier moet dan nog de fossiele brandstof voor het aanvoeren van mest en afvoeren van allerlei reststromen worden afgetrokken. Zonder structurele subsidiëring is dit nimmer rendabel.

Dringend beroep: geen dieren erbij

Om bovenstaande redenen pleit Mens, Dier & Peel tegen het herbevolken van leegstaande nertsenhoudertijen met andere diersoorten. De problematiek samenhangend met de intensieve veehouderij is te hardnekkig, te structureel en veroorzaakt te veel schade om medewerking te verlenen aan uitbreiding en/of nieuwe dierhouderijen.

Daarom doen wij een dringende oproep aan de gemeenteraad om geen ontheffingen, aanpassingen en/of verruiming van bestemmingsplannen goed te keuren die onherroepelijk leiden tot instandhouding c.q. verergering van de hierboven geschetste situatie. Verwijzingen naar bestaande wet- en regelgeving zijn in dit verband een zwak argument. Als volksvertegenwoordiger dient u alles in het werk te stellen om onze natuur en leefomgeving te verbeteren en op peil te houden van over alle huidige en toekomstige inwoners.

Verstening landschap

Een ander probleem dat samenhangt met de herbestemming van leegstaande nertsenhoudertijen (en andere agrarische bedrijven) is de toenemende verstening van het landschap. Op steeds meer plaatsen verschijnen halve villawijken in het buitengebied in het kader van zogeheten 'ruimte-voor-ruimte woningen'. Ook verschijnen er op deze locaties transportondernemingen, kantoren en zelfs een verzoek voor een betonmortelcentrale.

Dit alles doet de vraag rijzen: waarom krijgen agrarische ondernemers deze voorkeursbehandeling ten opzichte van andere burgers en ondernemers? Of kan straks elke burger een stuk landbouwgrond kopen en daar een huis bouwen? En waarom worden andere ondernemers verwezen naar een bedrijventerrein als zij een bedrijf willen beginnen?

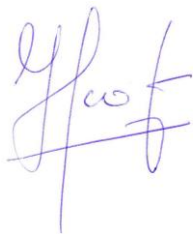
Wat betreft de nertsenhouders wijst Mens, Dier & Peel er op dat deze bedrijven een uitkoopbedrag van de overheid hebben ontvangen. De bestaande huisvesting, vaak niet meer dan (verouderde) afdaken met golfplaten, dient afgebroken te worden en de vrijgekomen locaties kunnen als landbouwgrond hergebruikt worden.

Transitie

Tot slot nog dit. In Brabant wordt al jaren gesproken over een transitie van de veehouderij. Eind 2011, bijna tien jaar geleden, verscheen hierover een provinciaal rapport met de titel 'Al het vlees duurzaam in 2020'. We stellen vast dat deze belofte, ondanks de tijd die hiervoor was uitgetrokken, geenszins is waargemaakt. De tijd van het schetsen van mooie vergezichten is voorbij. De tijd is aangebroken om een concrete, andere afslag te nemen. Het sluiten van nertsenhoudertijen is een geschikt moment en een uitgelezen kans om nu eindelijk eens een andere weg in te slaan.

Wij wensen u veel wijsheid en daadkracht toe.

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. van Hoof'.

Dhr. J. van Hoof, voorzitter

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Stoks'.

Mevr. J. Stoks, secretaris